

▪ *Algemene toestand*

Verwijzend naar het laatste maandelijkse rapport van de *Japanse Nationale Bank (BOJ)* (juni 2008) kan men nog altijd een economische groeivertraging in Japan vaststellen. Dezelfde vaststelling wordt ook gemaakt door de Japanse regering. In maart had de regering nog aangegeven dat de Japanse economie een "rustpauze" doormaakte, maar in haar meest recente economische rapport (juni 2008) heeft de regering duidelijk beslist om haar verwachtingen voor het eerst in drie maanden naar beneden te herzien.

Volgens de regering is de groei van de export in april vertraagd. Volgens de BOJ daalde de reële export in april met 2,8% in vergelijking met een stijging van 0,9% in het eerste kwartaal van 2008. Niettemin gelooft de BOJ nog steeds in een groei van de Japanse export op jaarbasis dankzij de economische groei in opkomende economieën.

De BOJ blijft echter pessimistisch met betrekking tot het herstel van de investeringen in de vastgoedsector en voor wat betreft de investeringen in de overheidssector. Op het moment van de redactie van dit bericht (15 juli) heeft de BOJ zijn economische groeivoet naar beneden bijgesteld van 1,5% naar 1,2% voor het fiscale jaar 2008 (1 april 2008 tot 31 maart 2009). Op hetzelfde moment heeft de BOJ haar inflatiepercentage naar boven herzien van 1,1% naar 1,8%.

Op 27 juni heeft de *Raad voor Economisch en Fiscaal Beleid* ("Council on Economic and Fiscal Policy") ook de nieuwe richtlijnen van de Japanse regering uitgevaardigd. De regering zal haar uitgaven voor het boekjaar 2008 (april 2008 - maart 2009) moeten matigen. De regering wil nog steeds een overschot op de primaire uitgaven realiseren in 2011.

Het belastingsysteem zal volledig heronderzocht worden en voor de eerste keer raakt de regering aan de eventuele invoering vanaf 2009 van een koolstoftaks op fossiele brandstoffen met het oog op de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen. De taksen die momenteel enkel en alleen bestemd zijn voor de aanleg van wegen zullen vanaf 2009 kunnen worden gebruikt voor andere doeleinden. Deze beleidsnota die al goedgekeurd werd door het *kabinet Fukuda* op 27 juni werd nog niet besproken in het parlement. Het echte debat over dit beleid zal dus niet plaatsvinden voor het einde van het jaar.

Het vertrouwen van de Japanse zakenwereld is opnieuw erg verslechterd volgens de laatste *Tankan enquête* (de driemaandelijkse bevraging van de Japanse bedrijven door de BOJ en traditioneel een van de belangrijkste indicatoren van de gezondheid van de Japanse economie). De diffusie-index (die het verschil is tussen de optimistische en pessimistische bedrijven) bij de grootste industriële bedrijven had al zijn laagste niveau behaald sinds december 2003 in april 2008 op 11 punten. Bij de verschijning van de nieuwe Tankan enquête op de eerste juli verliest de index nog eens 6 punten en valt op 5.

Volgens de grote industriële bedrijven groeit de verkoop nog altijd met 3,5% in 2008, maar dit vertegenwoordigt een vertraging ten opzichte van 2007 wanneer de verkoopsstijging nog 6,1% bedroeg. Aan de inkomstzijde vrezende de grote industriële ondernemingen vooral de vertraging van de uitvoer van 9,9% naar 1,7%. Bijgevolg voorspellen ze een terugval van hun winst voor belasting met 9,9%. Tijdens het eerste trimester van 2008 tuimelden de geconsolideerde bedrijfswinsten voor belasting al met 17,5%, de zwaarste val sinds de periode oktober - december 2001. De rijzende olie- en grondstoffenprijzen zijn grotendeels verantwoordelijk voor deze val.

Het economische pessimisme heerst vooral in de automobielenindustrie, de werktuigenbouw en de petroleumverwerkende industrie.

Bij de grote niet-industriële bedrijven viel de index dit keer met 2 punten tot een niveau van 10 na een val van 4 punten in april. Het vertrouwen versombert vooral bij de grote hoteluitbaters en de restaurants als gevolg van de nog altijd verzwakte consumptievraag.

Voor de KMO bevindt de index zich niet langer op positief terrein. De index staat op -4 voor de middelgrote bedrijven en op -16 punten voor de kleine ondernemingen.

De regering zal de uitdaging moeten aangaan het economisch vertrouwen nieuw leven in te blazen.

Het economische vertrouwen stimuleren zal niet gemakkelijk gaan met een nationale inflatie die in mei neerkwam op 1,5% op jaarbasis. De CPI ("Core Price Index") noteerde 101,6 (2005=100), de achtste maandelijkse stijging op rij.

Sinds maart 1998 zijn de prijzen niet meer zo sterk gestegen. De prijzen van levensmiddelen met uitzondering van verse producten deden de index omhooggaan met 0,65 punten. De prijs van chocolade steeg met 23,2%, die van kaas met 27,2% en die van deegwaren met 32,2%. Maar in vergelijking met de Europese markt alsook met andere gebieden, blijft de Japanse inflatie veeleer laag.

Terwijl de grondprijs over het algemeen toenam met 10%, en in Tokio zelfs met 14,7% op jaarbasis, is de economische hemel boven de vastgoedmarkt ook versomberd. De leegstand van kantoren in vijf arrondissementen van Tokio - *Chiyoda*, *Shinjuku*, *Chuo*, *Minato* en *Shibuya* - is in mei voor de vierde keer op rij toegenomen en belooft nu 3,29% en dit ondanks een daling van het aanbod met 45% op jaarbasis. De totale kantooroppervlakte van nieuwe burelen in de 23 arrondissementen van Tokio zal in 2008 met slechts 650.000 vierkante meter toenemen en in 2009 met 850.000 vierkante meter, wat een toename vertegenwoordigt die 20% lager ligt dan het niveau in het verleden.

Ten gevolge van het nieuws over de economische vertraging in Japan en elders in de wereld is ook de belangrijkste beursindex van Japan, de *Nikkei 225*, op 4 juli voor de 12de dag op rij gekelderd. Tijdens deze periode verloor de Nikkei 225 1.214,93 punten of 8,4% van haar waarde. Op het moment dat dit bericht werd samengesteld stond de Nikkei net boven de 13.000 punten.

In juli 2007 vóór de hypotheekcrisis in de VS had de Nikkei nog een waarde van 18.000 punten. Enkel een verbetering van de bedrijfswinsten zou de val kunnen tegenhouden volgens de Japanse financiële pers.

Buitenlandse investeerders storten zich dus naar de exit van de Japanse beurs. In 2007 daalden de aankopen door buitenlandse beleggers met 33% op de vijf markten van Tokio, Nagoya, Osaka, Fukuoka en Sapporo. De laatste gegevens wijzen aan dat beleggers meer selectief te werk gaan. Sectoren die voordeel hebben bij de stijgingen van de grondstoffenprijzen winnen nog altijd terrein bij beleggers. De uittocht van buitenlandse beleggers verplicht Japanse bedrijven om hun eigen aandelen in te kopen of kruisparticipaties te stimuleren zoals het akkoord tussen *Toyota Motor Corp.* en *Matsushita Electric Industrial Co.*

Om te kunnen weerstaan aan de prijsschok van grondstoffen en het hoofd te kunnen bieden aan de concurrentie proberen Japanse bedrijven hun loonkost te beheersen. De arbeidsmarkt blijft stabiel met een werkloosheidsgraad in lichte stijgende lijn rond de 4%. Het blijvende arbeidsmarkttekort heeft uiteindelijk de loonkost onder druk gezet.

De stijging van het aantal personen dat met pensioen gaat, heeft zich gestabiliseerd en het aantal deeltijdse werknemers die een voltijds contract verkregen is gestegen.

▪ *Economische aanpassing*

Uit de pan rijzende olie- en voedselprijzen en ook van andere grondstoffen zetten bedrijven ertoe aan maatregelen te nemen. Een contract tussen de Japanse

staalsector en zijn voornaamste cliënten heeft zo een prijsstijging van ijzererts met 65% doorgerekend aan die cliënten.

De prijsschok van olie en grondstoffen heeft ook een diepgaand effect op de Japanse handelsbalans. Analisten verwachten er zich aan dat Japan, een voornamelijk importeur van olie, veel te lijden zou kunnen hebben van de olieprijsstijging. Als olie zijn huidige prijsniveau aanhoudt zal Japan 7 biljoen yen (86 miljard dollar) meer moeten uitgeven tegenover in 2007. Daarbij komt nog 3 biljoen yen meer voor de import van kolen en ijzererts. In totaal vertegenwoordigt dit al een verslechtering van de Japanse handelsbalans met 10 biljoen yen (meer dan 100 miljard USD) zonder dan nog te spreken over de kwestie van de gestegen voedselprijzen.

Van de stijging met 3 biljoen yen voor de invoer van ijzererts en kolen zal de bouwsector 600 miljard yen absorberen en de automobielsector ongeveer 500 miljard yen. Van de 7 biljoen yen extra voor de import van olie zullen er 2,2 biljoen yen zullen ten laste zijn van de chemische industrie.

De verslechtering van de Japanse handelsbalans betekent een extra transfer van 10 biljoen yen naar landen rijk aan grondstoffen. Volgens de statistieken zou Japan al voor een bedrag van 25 biljoen yen voor grondstoffen getransfereerd hebben naar andere gebieden tussen januari en maart 2008. Men verwacht dat dit bedrag nog zal oplopen tot 28 biljoen in de periode tussen april en juni 2008. Als keerzijde van de medaille kan men stellen dat deze transfers ook nieuwe lucratieve markten zouden kunnen creëren voor Japanse exportproducten.

▪ *Monetair beleid*

Volgens de *Gouverneur van de BOJ* in een interview op 15 juli, betekent een combinatie van een vertraagde economische groei en een versnelling van de inflatie niet dat Japan in de greep is van de stagflatie. De gouverneur gelooft nog steeds in een economische groei voor dit jaar.

Over het algemeen is een appreciatie van de yen altijd onrustbarend voor de Japanse economie die sterk afhankelijk is van de uitvoer, maar schijnbaar is de verminderde vraag voor zijn producten in Europa en vooral in Noord-Amerika meer zorgwekkend geworden dan de wisselkoers van de yen. Trouwens, de yen is licht in waarde gedaald ten opzichte van de dollar.

De BOJ heeft zijn voornaamste rentevoet ("Overnight Call Rate") onveranderd gelaten op 0,5% sinds februari 2007. Men stelt nochtans vast dat de rente op langere termijn gestegen is.

▪ *Buitenlandse handel & Investeringen*

Algemeen

Terwijl de Japanse uitvoer gestegen is dankzij de economische expansie in landen met opkomende markten is deze versnelling wel wat vertraagd de laatste tijd. De uitvoer naar de VS blijft relatief zwak. Deze blijft dalen sinds 2006.

De uitvoer naar de EU is sterk afgenomen in vergelijking met het eerste trimester in 2008 na een behoorlijke duik te hebben genomen in april (- 10,5%). De uitvoer naar andere regio's (het Midden-Oosten, Latijns-Amerika, Rusland en Oost-Azië) is ook gezakt in april, maar heeft nog steeds een stijgende tendens.

Het is vooral de sector met betrekking tot de informatietechnologie die het meeste verliest.

Bilaterale handel

In mei 2008 is de Japanse uitvoer op jaarbasis met 5,35% gestegen, d.w.z; met 361.096 miljoen yen tot 380.429 miljoen yen. De invoer van Belgische producten echter is licht gedaald van 94.260 miljoen yen tot 92.363 miljoen yen op jaarbasis of een daling met 2%.

Ook moet vermeld worden dat volgens de laatste Belgische statistieken de uitvoer naar Japan met 20,86% naar beneden gedoken is voor de eerste drie maanden van 2008 in vergelijking met dezelfde periode in 2007.

▪ *Bronnen & interessante links*

Ambassade van België in Tokio : www.diplomatie.be/tokyonl

Ambassade van Japan in Brussel : www.be.emb-japan.go.jp/english/

Ambassade van Japan in Washington DC : www.embjapan.org

Diensten

Ministry of Foreign Affairs: www.mofa.go.jp

Ministry of Economy, Trade and Industry (METI) :
www.meti.go.jp/english/index

Ministry of Finance : www.mof.go.jp/english.index

Bank of Japan : www.boj.or.jp/en

Cabinet Office : www.cao.go.jp/index-e

Japan External Trade Organization : www.jetro.go.jp

Labour Ministry : www.mhlw.go.jp/english/index

Invest Japan-portaalsite : www.investjapan.org

Development Bank of Japan : www.dbj.go.jp/english

Jtrade City-Japan Tariff Association : www.kanzei.or.jp/english

Statistics Bureau : www.stat.go.jp/english/index.htm

Flanders Foreign Investment Office (FFIO) in Japan : www.ffio.jp

Office for Foreign Investors Wallonia-Belgium (OFI) : www.investinwallonia.be

Brussels Export : www.brussels-export.be

Media

The Mainichi Shimbun : www.mainichi.co.jp/

The Japan Times : www.japantimes.or.jp

Nikkei Net : www.nni.nikkei.co.jp

The Yomiuri shimbun : www.yomiuri.co.jp

The Asahi shimbun : www.asahi.com

Financial Times : www.ft.com/asia

Varia

Belgian-Luxembourg Chamber of Commerce in Japan : www.blccj.or.jp

European Business Community in Japan : www.ebc-jp.com

Belgian Japan Association in Belgium : www.bja.be

Landenportaal NIS – Japan : statbel.fgov.be/port/cou_as_nl.asp#JP

Doing Business with Japan 2008 (World Bank Group):

www.doingbusiness.org/Documents/CountryProfiles/JPN.pdf

www.doingbusiness.org/ExploreEconomies/?economyid=98

Banque mondiale - Japon: www.worldbank.org/japan

BBC News Country Profile: news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/country_profiles/1258586.stm